

Збірники краєзнавчих конференцій 2000 року

23—24 червня в циклі наукових конференцій «Велика Волинь» проходила всеукраїнська наукова конференція «Болохівщина: земля і люди» (організатори — Хмельницький інститут бізнесу, Житомирське обласне науково-краєзнавче Товариство дослідників Волині, держадміністрації Старосинявського р-ну Хмельницької обл., Любарського р-ну Житомирської обл., Центр поділлязнавства Інституту історії НАН України).

Підсумком роботи конференції став збірник матеріалів «Болохівщина: земля і люди»¹. Він складається з тематичних розділів «Болохівська Русь», «Болохівщина в контексті історії Волині і Поділля», «Роде наш красний Болохівський», «Краєзнавча мозаїка Болохівщини: нові відкриття». В останньому вміщено повідомлення Л. Ю. Ястремської «Болохівщина в бібліографічній базі даних Державної історичної бібліотеки України». Її інформацію «Книги і публікації про м. Корець у Державній історичній бібліотеці України» опубліковано в збірнику матеріалів і тез науково-краєзнавчої конференції «Корцю — 850 років» (13—14 жовтня)².

В ювілейному збірнику опубліковано виступи учасників конференції, де різнобічно висвітлено пам'ятні дати, цікаві сторінки історії, суспільно-політичне й культурне життя давнього і сучасного міста.

20—23 вересня в м. Житомирі проведено міжнародну науково-краєзнавчу конференцію «Житомирщина на зламі тисячоліть», присвячену 100-річчю з часу заснування Товариства дослідників Волині і 135-річчю фундації Житомирського краєзнавчого музею (організатори: Інститут географії України НАН України, Інститут історії України НАН України, Всеукраїнська спілка краєзнавців, Українське географічне товариство, Житомирське науково-краєзнавче товариство дослідників Волині, Житомирський обласний краєзнавчий музей, Житомирська обласна універсальна наукова бібліотека та інші обласні державні установи).

Робота конференції проходила за такими напрямками:

- ✓ Товариство дослідників Волині (1900—2000 рр.);

¹ Болохівщина: земля і люди. Матеріали Всеукр. наук. конф. «Велика Волинь». Т. 20. 23—24 черв. [2000 р.] / Хмельницький; Стара Синява; Любар, 2000. — 336 с.

² Корцю — 850 років: Наук. зб. матеріалів і тез наук.-краєзнав. конф. 13—14 жовт. 2000 р. / Рівне, Корець: Волинські обереди, 2000. — 119 с.

- ✓ Науково-теоретичні засади національного краєзнавства;
- ✓ Музейна та бібліотечна справа;
- ✓ Історіографія і джерелознавство Житомирщини;
- ✓ Археологія та історія краю;
- ✓ Культура, наука й освіта;
- ✓ Дослідники, краєзнавці, видатні постаті краю.

Бібліографи ДІБ підготували повідомлення: «Житомирщина у виданнях Державної історичної бібліотеки України» (Т. А. Прилипко), «Житомирщина в «Зведеній картотеці з історії міст і сіл України» (В. П. Кисельова, С. І. Смілянець).

Учасники конференції відзначили роль бібліотек та музеїв як інтелектуальних і культурних скарбниць, центрів інформаційного забезпечення історичними знаннями, в тому числі краєзнавчими.

22—23 листопада в Києві відбулася студентська науково-практична конференція «Краєзнавство у відродженні історичної пам'яті українського народу: досвід, проблеми, перспективи» з нагоди 75-річчя заснування Всеукраїнської спілки краєзнавців (організатори: Київський інститут зв'язку ім. О. С. Попова та Міжрегіональна академія управління персоналом (МАУП)).

З основною доповіддю «Історичне краєзнавство на межі тисячоліть: досвід, проблеми, перспективи» виступив голова Всеукраїнської спілки краєзнавців, акад. НАН України П. Т. Тронько. Співдоповідачі: І. Ф. Курас — віце-президент НАН України, директор Інституту національних відносин і політології НАН України, почесний ректор МАУП; П. П. Толочко — директор Інституту археології НАН України, голова Українського товариства охорони пам'яток історії та культури, акад. НАН України та ін.

20 грудня вчені Інституту історії України НАН України, Київського Національного університету ім. Тараса Шевченка, працівники наукових установ і вищих навчальних закладів України та Росії зібралися на шості «Декабристські читання» — міжнародну науково-теоретичну конференцію, приурочену до 175-ї річниці з початку виступу «апостолів правди». Роботу пленарного засідання розпочав д. і. н., проф. Київського Національного університету ім. Тараса Шевченка Г. Д. Казьмирчук доповіддю «Декабристи в Україні: дослідження і перспективи вивчення».

На засіданні історіографічної секції було зачитано доповіді: «Нижньогородські нашадки декабристів» (Л. О. Бойченко), «Декабристи і

Шевченко: кілька штрихів до проблеми» (М. Г. Казьмирчук), «Феномен декабризму в Україні» (П. Г. Усенко); «Декабристи в Україні чи українські декабристи: історіографія проблеми» (О. В. Ляпіна), «Повстання Чернігівського полку в науковій спадщині В. М. Базилевича» (О. В. Вербовий) тощо.

І названі доповіді, й інші, зокрема «Аскольдова могила — пам'ятне місце декабристів у Києві» (Т. Кавецька), «До питання про перебування декабристів у Київській військовій фортеці» (О. Овсієнко), «Київська спадщина К. Ф. Рилєєва» (Т. Слюдікова), можна прочитати в збірнику³.

Працівники ДІБ підготували виставку з фондів книгозбірні й зробили огляд документів, у яких всебічно висвітлено декабристський рух.

Щорічні міжнародні наукові конференції «Могилянські читання» започатковані науковцями Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника. 7—8 грудня 2000 р. вони проходили під назвою «Києво-Печерська лавра в контексті світової історії» і були присвячені 950-річному ювілею КПЛ та 75-річчю Заповідника. П'яті «Могилянські читання» зібрали вчених не тільки з України, а й з країн Балтії, Росії, Польщі, Білорусі, Канади.

На конференції виступили: генеральний директор Заповідника С. П. Кролевець, начальник головного управління культури м. Києва О. П. Биструшкін; д. і. н. В. М. Ричко (доповідь — «Свята гора Афон і Печерські пагорби — 1000 років духовних зв'язків»), М. М. Нікітенко

³ «Декабристські читання»: міжнар. ювіл. наук.-теор. конф., присвяч. 175 річниці з дня виступу декабристів: Тези [доп., виступів, повідомл.]. Вип. VI. [20 груд. 2000 р., м. Київ]. — К., 2000. — 56 с.

(«Києво-Печерська обитель у формуванні вітчизняної монастирської традиції»), О. Б. Дьомін («Києво-Печерський монастир у політичному житті Європи другої половини XVI — початку XVII ст.») та багато ін.

Огляд книжкової виставки «Києво-Печерська лавра: віхи історії» з фондів історичної скарбниці зробила О. І. Марченко.

У представлених доповідях вчені та дослідники висвітлили проблеми історії, мистецтвознавства, богослов'я, філології, архітектури та музикознавства, пов'язані з історією КПЛ.

Під час роботи конференції демонструвалися цінні експонати, що відбивають історію КПЛ: ікони, портрети визначних діячів Лаври, книги XV—XX ст. з фондів ДІБ України, архівні матеріали, листівки XIX — початку XX ст. Так, уперше були представлені унікальні архівні матеріали кінця XVI — середини XVIII ст. з підписами архімандритів Києво-Печерських Інокентія Гізеля, Єлисея Плетенецького, Іосафа Крюковського, гетьманів Скоропадського та Самойловича з Державного історичного архіву України.

Відбулася презентація книги пров. н. с. Заповідника К. Крайнього «Історики Києво-Печерської лаври XIX — початку XX ст.». Ця книга, видрукувана коштом Міжнародного фонду «Відродження» та Національного заповідника, є першою з серії ювілейних видань.

*Світлана Смілянець,
головний бібліограф
відділу історичного краєзнавства
Державної історичної бібліотеки України*

© Смілянець С. І., Київ, 2001

КОРОТКО

600 книжок, випущених 164 вітчизняними видавництвами, взяло участь у щорічному конкурсі на кращу книжку, видану в Україні, який провів у квітні цього року Фонд сприяння розвитку мистецтв.

Гран-прі II Всеукраїнської акції одержала «Снігова королева» Ганса Християна Андерсена (вид. «А-БА-БА-ГА-Ла-Ма-ГА», художник-ілюстратор В. Єрко. Друге і третє місце — відповідно, поділили книги: «Європа. Історія» Н. Дейвіса (пер., «Основи») та «Діва Обида» І. Римарука («Лілея-НВ», Івано-Франківськ). Було проведено ряд конкурсів.

У номінації світової філософської та психологічної літератури «Софія» відзначено: «Держава» Платона, «Політика» Арістотеля, «Коментарі до Арістотелевої «Політики» Томи Аквінського (вид. «Основи»). У категорії міждисциплінарних студій виділено насамперед «Шлях аріїв: Україна в духовній історії людства» Ю. Канигіна (вид. «Україна», Київ). У рейтингу історичної белетристики «Минувшина»

виділено: «Європа. Історія» Н. Дейвіса; «Криза і реформа: Київська митрополія, Царгородський патріархат і генеза Берестейської унії» Б. Гудзяка (Львівська Богословська академія) та «Історія євреїв» П. Джонсона («Альтернативи»). Номінація «Політлікнеп» призи розподілила так: «Від Малоросії до України: парадокси запізненого націєтворення» М. Рябчука («Критика»), «Велика шахівниця» З. Бжезінського («Лілея-НВ»), антологія «Націоналізм» («Смолоскип»). Номінація «Успіх» виокремила словник-довідник у 2-х т. «Інтелектуальна власність» (вид. дім «Тандем»), «Економіка» Пола. Е. Самуельсона та Вільяма Д. Нордхауса («Вільямс», К. — М. — СПб.). Не обійдено увагою двотомний «Словник синонімів української мови» (авт.-упоряд. А. Бурячок, Г. Гнатюк, С. Головащук та ін.) та «Фразеологічний словник української мови» («Наук. думка»), «Тлумачний словник української мови» А. Івченка («Фоліо»).